

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การส่งเสริมพฤติกรรมดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มารับบริการ ณ คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1 . บุคลากรด้านสุขภาพที่ปฏิบัติงานในคลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ได้แก่แพทย์ผู้ปฏิบัติงานที่คลินิกเบาหวาน จำนวน 4 คนและพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำของคลินิกเบาหวานจำนวน 5 คน
  - 2 . ผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มารับบริการ ณ คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
  - 3 . ผู้ดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มารับบริการ ณ คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เลือกจากกลุ่มประชากรดังนี้

1 . กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวานทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากทะเบียนข้อมูลผู้ป่วยเบาหวานของคลินิกเบาหวาน รายชื่อผู้ป่วยตามกำหนดนัดพบแพทย์ครั้งต่อไป และจากเวชระเบียนผู้ป่วยนอก รม 1ต 01 ของโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย แล้วเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้

- 1) สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจ
- 2) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
- 3) มีปัญหาสุขภาพเท้าและไม่มีปัญหาสุขภาพเท้า

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ดูแลของผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวาน ที่เป็นสมาชิกในครอบครัวทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) การได้มาของ

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกตามความสะดวกจากผู้ดูแลที่มาพร้อมกับผู้ป่วยที่คลินิกเบาหวาน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นสมาชิกครอบครัวที่มีความเกี่ยวพันทางสายเลือด
- 2)) มีบทบาทหลักในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
- 3)) สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจ
- 4)) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสนทนากลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ กำหนดจากหลักในการสนทนากลุ่มคือกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 6-8 คน ลักษณะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานได้

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดตามความอึดตัวของข้อมูล ซึ่งอาจมีความอึดตัวตั้งแต่ 5 คน ถึง 10 คน ผู้ศึกษาจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 5-10 คน แต่เนื่องจากประชากรแพทย์มีเพียง 4 คน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของแพทย์เป็น 4 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

- 1 . ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสนทนากลุ่ม ที่คลินิกเบาหวาน
  - 1.1 ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน จำนวน 6-8 คน ต่อกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม รวม 18-24 คน
  - 1.2 ผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน จำนวน 6-8 คน ต่อกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม รวมผู้ดูแล จำนวน 18-24 คน
- 2 . ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่คลินิกเบาหวานหรือที่บ้าน
  - 2.1 ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน จำนวน 5-10 คน
  - 2.2 ผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน จำนวน 5-10 คน
  - 2.3 บุคลากรด้านสุขภาพที่เป็นแพทย์ จำนวน 4 คน
  - 2.4 บุคลากรด้านสุขภาพที่เป็นพยาบาล จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปของคลินิกเบาหวาน ประกอบด้วย แผนผังการให้บริการ และ ขั้นตอนการให้บริการ
2. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล มี 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรด้านสุขภาพ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน การรักษาที่ได้รับ ระดับน้ำตาลในเลือดครั้งล่าสุดและย้อนหลัง 3 เดือน ภาวะแทรกซ้อนทางตา และไต

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

3. แนวคำถามการวิเคราะห์สถานการณ์การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

3.1 แนวคำถามการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ครอบคลุมประเด็น ความจำเป็นในการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าที่ได้รับจากทีมผู้ให้บริการสุขภาพและผู้ดูแล ปัญหาและอุปสรรคในการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และความต้องการการสนับสนุนพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าจากบุคลากรด้านสุขภาพและผู้ดูแล

3.2 แนวคำถามการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ครอบคลุมประเด็น ความจำเป็นในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าที่ได้รับจากทีมผู้ให้บริการสุขภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และความต้องการในการสนับสนุนเพื่อการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าจากทีมผู้ให้บริการสุขภาพ

3.3 แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรด้านสุขภาพ ครอบคลุมประเด็น ความจำเป็นในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้า ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และความต้องการ ในการสนับสนุนเพื่อการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแนวคำถามการสนทนากลุ่มและแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องของ เนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย

เชิงคุณภาพจำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ด้านอายุรศาสตร์จำนวน 1 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานจำนวน 1 ท่าน เมื่อผ่านการตรวจพิจารณาแล้วนำแนวคำถามมาปรับแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ และนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวานที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 2 คน พยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง 2 คน แพทย์ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง 1 คน เพื่อดูความชัดเจนของภาษาและความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสือขอรับการพิจารณารับรองเชิงจริยธรรม เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อผ่านการอนุมัติแล้ว ผู้ศึกษาขออนุญาตผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและการนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้แก่หัวหน้าพยาบาล หัวหน้าคลินิกพิเศษ จากนั้นผู้ศึกษาแนะนำตนเองและชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะตอบตกลงหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการศึกษา โดยไม่มีผลต่อการให้บริการหรือการรักษาแต่อย่างใด ระหว่างการศึกษากลุ่มตัวอย่างมีสิทธิยกเลิกการเข้าร่วมได้ทันทีโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลหรือคำอธิบายใดๆ และไม่มีผลกระทบใดๆต่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเก็บไว้เป็นความลับ ผลสรุปของการศึกษาจะนำเสนอเป็นภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขั้นตอนดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เมื่อได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว ผู้ศึกษาขอหนังสือแนะนำตัวและหนังสือขออนุญาตดำเนินการศึกษา จากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย
2. ผู้ศึกษานำหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เข้าพบผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และขออนุญาตดำเนินการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล
3. หลังจากได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัยแล้ว ผู้ศึกษานำหนังสืออนุมัติเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าคลินิกเบาหวาน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียด การเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการศึกษา
4. ผู้ศึกษาสำรวจรายชื่อผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มารับบริการ ณ คลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ในวันที่เก็บข้อมูล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติตามที่กำหนด
5. ขั้นตอนการเตรียมเก็บข้อมูล เริ่มด้วยการกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์สถานการณ์ การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพเท้าผู้สูงอายุโรคเบาหวาน โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ครอบคลุมข้อมูลการให้บริการคลินิกเบาหวาน ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระบุแหล่งเก็บข้อมูลคือคลินิกเบาหวาน กำหนดข้อมูลที่ต้องการ โดยการกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ นำคำถามมาจัดหมวดหมู่ และลำดับคำถาม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง นำคำถามมาทดลองใช้ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง เตรียมผู้ร่วมสนทนากลุ่มเตรียมทีมงาน เตรียมผู้อำนวยการความสะดวก การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบันทึก การสนทนากลุ่ม อุปกรณ์ถ่ายภาพ โดยผู้ศึกษาได้รับการอบรมเกี่ยวกับ แนวคิดและหลักการเก็บรวบรวม ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้
  - 6.1 การสนทนากลุ่มในกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ หลังจากที่ได้รับข้อมูลจากพยาบาลประจำคลินิกเบาหวาน ร่วมกับการสำรวจรายชื่อจากทะเบียนผู้ป่วย คัดเลือกบุคคลที่เข้าร่วมการสนทนาทั้งหมด 6 กลุ่ม ตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ ได้กลุ่มผู้สูงอายุโรคเบาหวาน 3 กลุ่ม จำนวน 24 คน กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวาน 3 กลุ่ม จำนวน 20 คน สนทนากลุ่มครั้งละ 1

ชั่วโมง ที่ห้องประชุมกลุ่มสำหรับผู้ป่วยเบาหวานที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย
เวลาประมาณ 9.00 – 10.30 น. ของวันที่มีคลินิกเบาหวาน

6.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ในทีมบุคลากรด้านสุขภาพโดยการสัมภาษณ์อายุรแพทย์
จำนวน 4 คนและพยาบาลวิชาชีพจำนวน 5 คน ที่ปฏิบัติงาน ณ คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาล
ศรีสังวรสุโขทัย ตามความสะดวกของผู้ถูกสัมภาษณ์

6.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน เลือกจากคนที่เข้าร่วมการสนทนา
กลุ่มและยินยอมให้สัมภาษณ์เชิงลึกที่คลินิกเบาหวานหรือที่บ้าน จำนวน 8 คน และผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โรคเบาหวานเลือกจากคนที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มและยินยอมให้สัมภาษณ์เชิงลึกที่คลินิก
เบาหวานหรือที่บ้าน จำนวน 8 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา
2. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่
และมีการตรวจสอบข้อมูลโดยนำไปให้กลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความถูกต้อง และใช้ข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์เชิงลึกมาตรวจสอบ ผลจากข้อมูลการสนทนากลุ่ม เพื่อดูว่าผลสรุปเป็นไปในแนวทาง
เดียวกันหรือไม่